

Bir rəssamın sənət yolu

Bir çox rəssamlar kimi danışmağı sevməyən, artıq 80 yaşı olan Rafael Əsədovla ünsiyyət adama xoş əhval gətirir. Televiziya və kinoda önəmli işlərindən xəbərdar olsaq da, əksəriyyətimiz onu yaxından tanımırıq. Başını aşağı salıb işini görənlərdəndir. İnternetdə də onun haqqında məlumat yetərinə deyil. Buna görə də özü ilə üzübüz görüşüb söhbət elədik.

Rafael Əsədov dedi ki, onun haqqında vaxtilə AzTV-də birgə çalışdığımız rejissor Şərif Qurbanəliyev "Bir rəssamın monoloqu" adlı sənədli film çəkib. "Öz haqqımda nə deyim ki? Həmin filmə hər şey var".

Həvəslə baxdığımız filmin ilk kadrları onun doğulub böyüdüüyü Masallı şəhərində lentə alınıb. Rəssam monoloqunda uşaq illərini xatırlayır, o böyüdükcə qızılqüllərlə dolu olan həyətlərinin sanki balacalaşdığını söyləyir. Amma sevinir ki, hər dəfə bura gələndə valideynlərinin ruhlarını hiss edir.

Gənc rəssam 2 il paytaxtın müxtəlif yerlərində laborant, çertyojçu vəzifələrində işləyib, kirayələrdə yaşamağa olub. "Yazıçı", "Gənclik", "Maarif" və s. nəşriyyatlarında, "Pioner", "Ulduz" jurnallarında Azərbaycan və dünya ədəbiyyatı nümunələrinə yüzlərlə illüstrasiya çəkib ki, bunların da bir qismi hazırda respublika muzeylərinin dəyərli eksponatıdır. Nəhayət, 1968-ci ildə rəssam dostu Ədalət Həsənovun köməkliyi ilə Azərbaycan dövlət televiziyasında işə düzəlib. Daha da kamilləşsən deyər, təhsilini davam etdirmək istəyən Rafael Gert-

ziyasının qızıl fondunda qorunub saxlanılır, vaxtaşırı proqrama salınır. Yeri gəlmişkən, onunla söhbətimiz zamanı hiss etdim ki, bu tamaşalardan özünün ən çox sevdiyi "Fatehlərin divanı"dır. Çünki eyni kollektivdə çalışdığımız üçün mən də xəbərdaram ki, bu tamaşada həm quruluşçu rəssama, həm geyim, dekorasiya rəssamına aid olan bütün digər işləri o, özü tək görüb. Bir də ilk böyük işi kimi, Xalq yazıçısı Anarın sənarisində Ramiz Mirzəyevlə birlikdə hazırladığı "Ötən ilin son gecəsi" teletamaşasını fərəhlə xatırlayır.

Onu da deyim ki, 1997-ci ildə "Topal Teymur", "Ac həriflər" və "Nigarançılıq" televiziya tamaşalarının bədii həllinə görə rejissor Ramiz Mirzəyev və operator Eldar Məmmədovla birlikdə rəssam Rafael Əsədov "Humay" mükafatına layiq görülüb. 2001-ci ildə isə Azərbaycan Respublikasının əməkdar mədəniyyət işçisi adını alıb.

... "Bir rəssamın monoloqu" nun növbəti kadrlarının çəkildiyi məkan hazırda Rəssamlıq Akademiyasının tabeliyində olan Ə.Əzimzadə məktəbidir. Tələbəlik dostu – tanınmış heykəltaras Xanlar Əhmədovla dəhlizləri, otaqları gəzə-gəzə o illərin həzin, kövrək xatirələrinə dalır. Müəllimlərdən çəkinə-çəkinə oxuduqları dövrü bir qədər də xiffətlə yada salırlar. Hazırda Rafael Əsədov özü müəllimdir: 2017-ci ildən Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin təsviri sənət kafedrasında dərs deyir.

Filmə tanınmış teatr, kino və televiziya rejissoru, "Azərbaycantelefilm" in direktoru, Xalq artisti Ramiz Həsənoğlu onun haqqında deyir: "İnsanlar var ki, adları çəkiləndə istər-istəməz, gördükləri işlər göz önünə gəlir. Bu mənada Rafael Əsədov bir növ Azərbaycan telemekənində brend sayılır. Onunla işləyəndə adam çox arxayın olur. Digər rəssamlardan fərqli olaraq, səhərlər mənimlə birlikdə, işə gəcilmədən pavilyona vaxtında gəlməsi, dekoratorları yubarmaması ilə fərqlənir. İnanıram ki, bundan sonra da onunla birlikdə uğurlu işlərimizi davam etdirəcəyik".

Rafael müəllimin həyat yoldaşı Afaq xanım, qızı Əfşan, oğlu Anar da rəssamdırlar. Ailədə sənət mövzusunda söhbətləri, mübahisələri olanda onun söylədikləri birmənalı olaraq əhəmiyyətli qəbul edilir. Bilirlər ki, qərəzsiz olur, yalnız tam əminliklə bildiklərini, özü də ciddi arqumentlərlə dilə gətirir, hamının əsl həqiqətə güvənməsini istəyir. Elə universitetdə tələbələri də bu keyfiyyətlərinə görə onu çox sevirlər.

Əli NƏCƏFXANLI
XQ

Doğma ocağı 16 yaşında türk edib Bakıya gedən gənc rəssam "Ömür tək bu gün deyil ki, həm də dünəndir, yaşananlardır", – deyir.

Ədəbiyyat həvəskarı olan atasının evdəki çoxsaylı kitablarının şəkilləri, illüstrasiyaları uşaq yaşlarından onu söz sənətinə deyil, rəssamlığa meyilləndirib. İlk vaxtlar həmin şəkillərin üzünü rəngli karandaşla ağ vərəqlərə köçürüb, sonra Masallının mənzərələrini çəkib. Oğlunu kimyaçı görmək istəyən ata onun rəssamlığa həvəsini görərək, bu sənətin arxasınca getməsinə razılıq verib. Amma Rafael Bakıya, Əzim Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbinə ilk gəlişində foyedəki rəsmləri görəncə, belə əsərlər yarada bilməyəcəyini düşünüb və imtahan vermədən geri qayıdıb. Növbəti ildə bir qədər də püxtələşib özünə güvənən gənc təzədən Bakıya üz tutub və Rəssamlıq Məktəbinə qəbul edilib. Orada sənətin incəliklərinə dərinlən yiyələnib. Məktəbi bitirdikdən sonra bir müddət doğma rayonunda işləyib. Sonra tale yolları onu yenidən paytaxta gətirib.

sen adına Leningrad Pedaqoji İnstitutunun bədii qrafika fakültəsinə daxil olub. Amma ailə vəziyyəti ilə əlaqədar orada oqumayıb, anasının təkidi ilə sənədlərini alaraq geri qayıdıb. Sonra Bakıda İnşaat Mühəndisləri İnstitutunun memarlıq fakültəsini bitirib.

O, AzTV-də 40 ildən artıq çalışıb, əvvəlcə şriftçi rəssam olub, sonra müxtəlif studiya verilişlərində, səhnəciklərdə rəssamlıq edib. Minnətdarlıqla xatırlayır ki, bir dəfə tanınmış rejissor Rauf Kazımovski onun maraqlı bir dekorasiyasını görərək, birgə çalışmağa dəvət edib. Beləcə, Rafaelə böyük tamaşaları da etibar ediblər və öhdəsindən bacarıqla gəlib. Onlarla televiziya tamaşasının, filmlərin mahir quruluşçu rəssamı olub. Sonra illərcə baş rəssam kimi fəaliyyət göstərərək işləri daim bəyənilib.

Rafael Əsədov hamının həvəslə baxdığı "Evləri köndələn yar", "Yaşıl eynəkli adam", "Qonşu qonşu olsa", "Nigarançılıq", "Fatehlərin divanı", "Ac həriflər", "Bala, başa bəla" kimi neçə-neçə unudulmaz tamaşaya uğurlu rəssamlıq quruluşu verib. Bu tamaşaların hamısı dövlət televi-